

Előfizetési ár:
 Egész évre — — — 4 K.
 Fél évre — — — 2 K.
 Negyed évre — — — 1 K.
 Egyes szám — — 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
 m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
 erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszoros egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az állásirányítást és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyvedenként utalványoz. A lap után netalan származó jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A mesterséges erdősítés, különösen a lúczvetés és a természetet. (Béky Albert.)

Vadrézceink. (Gyulai Gy. Károly.)

Gazdasági tanácsadó: A minorka tyúk fajta új köntösben (képpel). (Hreblay Emil.) — Mézgásodás. — Csigák kipusztítása. — Szénagyűjtés. — Útmutatás a bor helyes kezelésére.

Különfélék: Eljegyzés. — Vadorzó elfogása. — Nyugdíjbiztosítás kiterjesztése. — Nyugdíjbiztosítás. — Zergeszakáll hamisítása. — Időjelzés.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

Hivatalos közlemények: Erdőszolgák szolgálati fegyvereinek megadóztatása ügyében. — A szomszéd fái.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca. Cserkészlet a nemzetközi vadászati kiállításán. (Győry Loránd.)

A mesterséges erdősítés, különösen a lúczvetés és a természet.

Az «Erdészeti Lapok» részére írta: Béky Albert.

Évezredek óta végzi a természet az ember szeme előtt erdősítő munkáját s még mostanáig mindig jobban tudja nálunknál. Igyekszünk, iparkodunk ellesni vélt titkait, de talán éppen azért, mert mindenütt valami rejtelmes dolgot sejtünk, nem vesszük észre a nyíltan élénk táruló igazságokat.

Mint sokunkat, engem is gondolkodóba ejtett már jó régen az a tapasztalás, hogy a természetes uton elvetődött magból, ha egyszer kikelt s földbe eresztette gyökerét a csemete, az az időjárás viszonyosságainak (hőség, szárazság, fagy, szél stb.) hatása alatt kevésbé pusztul el, mint a mesterségesen ültetett s még inkább a vetésből kelt csemete.

Első tekintetre azt hiszi az ember, hogy a csemetében van a különbség, a mennyiben a természetét edzetebb, mint a miénk s jobban van ellátva azokkal a fegyverekkel, melyekkel a megélésért küzdenie kell; ennek azonban teljesen ellene mond a mesterséges vetés, mert hiszen ebből szintén ott helyt az erdőben kél ki a csemete s mégis vész, pusztul, holott közvetlen közelében vidoran szaporodik és nő a természet gyermeke. Hogy maga a természet csemetéje nem különb, mint az emberé, bizonyítja az is, hogy ha magavetés-

ből kiszedett csemetét ültetünk, az sikerben s gyarapodásban általában mögötte marad a csemetekertinek s közönségesen sem tartjuk olyan ültető-anyagnak, mint utóbbit.

A mennyire az én tapasztalatom terjed, annak alapján meg vagyok róla győződve, hogy a természet nem erdősít jobb csemetével mint mi s így sikere nem is ezen fordul meg, hanem azon, hogy neveltjeit a mieinkénél kedvezőbb körülmények közé helyezi.

Lássuk előbb: mit teszünk mi a mi csemeténkkel? Fölteszem, hogy mindent a legjobban végezzük: a jól nevelt, erőtől duzzadó csemetét kifogástalanul emeljük ki a földből, s ügyelve, hogy nap se süsse, szél se erje, jó földbe, jó munkait teszkekbe gondosan elültetjük. A csemete megfogamzik s növekvésnek indul. Időközben a fészek talajának felszíne kiszárad, a talajnak a munkával megbolygatott hajcsövessége a felszínig helyreáll s szárad ki a föld egymásután. A víz fokozatos elvesztésével a talaj állapota, szerkezete is lényegesen megváltozik. Elveszti porhanyósságát, összetömrül; kiszorul belőle a levegő szükséges mennyisége s ennek és a víznek megfogyatkozása miatt csak trespednek benne azok a fizikai és vegyi folyamatok, a melyeknek folyománya a növények jó táplálkozása, gyarapodása.

Ha közben eső esik is, a mi az elvesztett vizet pótolja, az nem javítja meg kellőleg a helyzetet, sőt esetleg még rosszabbá teszi azzal, hogy a felszínen képződött sár még jobban elzárja a levegő behatolásának utját.

Ez a vázlatosan ecsetelt állapot az időjárás milyensége szerint előbb vagy utóbb, de bekövetkezik minden csemetefészkekben s a szerint, a mint tevényes és homokos vagy inkább ezekben szükölködő a talaj, kisebb vagy nagyobb mértékben. A talajnak ebben az állapotában hiányos a csemete táplálkozása; ehhez mért az ereje és életképessége is s nem nehéz elgondolni, hogy ha nagyobb veszély támadja meg, nem tud ellenállani s elvész.

De hát milyen is legyen annak a fészeknek a talaja, hogy csemeténk benne hiányt ne szenvedjenek? Az okos szerű talajművelés ezzel az egy szóval felel reá, hogy

beéredett, a mi alatt a talajnak olyan állapotát értjük, a melynél annak részei egymáshoz simulva, szervesnek mondható összefüggésben vannak egymással s elegendő viz, levegő és melegség jelenlétében erélyesen történnek meg benne azok a fizikai és vegyi folyamatok, a melyekkel a tápláléknak a talajban való előkészítése és abból való felvétele jár.

Sok feltételhez fűződik a talaj beéredett állapotának létrejötte és fenmaradása. A frissen (az éppen) megmunkált föld nem ilyen, mert ott a talajrészecskék összefüggése meg van bolygatva s időnek kell eltelni, míg a megülepedés folytán a szükséges kapcsolat helyreáll. Másrészt a kellőnél jobban összetömörült, tömötté, keménynyé vált talaj szintén nem lehet beéredett, mert itt meg a levegő kellő mennyisége s többnyire már a szükséges viz is hiányzik. Első feltétele tehát a beéredésnek a talaj porhanyós, morzsalékos szerkezete; másikk, hogy ne legyen televényben szegény s harmadikk a kellő víztartalom. Ezek mellett a levegő és melegség akadálytalanul rendelkezésre áll.

A régebbi talajművelés a földnek tápanyagokkal (trágyával) való ellátását döntő fontosságúnak tartotta. Az újabb vizsgálódások és kísérletek azonban — főleg mióta a vegyi folyamatoknál és nitrogényüjtésnél a talajbaktériumoknak mind több és több szerepet juttatnak — a talaj kedvező állapotának szükségességét előbbivel egyenlő jelentőségűvé emelték.

Erdősítésről lévén szó, talajunk általában olyan, hogy trágyázásra nem szorul; a szükséges televénytartalma megvan, sőt éppen mi erdészek még a vízhiány (szárazság) miatt is csak kivételes esetekben panasz-

kodhatunk (de mint látni fogjuk, ez is inkább bennünket terhel) úgy, hogy a mi teendőnk az elültetett vagy vetett csemete talajával szemben csupán arra szorítkozik, hogy annak porhanyós szerkezetét iparkodjunk létrehozni és fentartani.

A magára hagyott talaj porhanyós állapotából nem a laza, hanem a tömődött felé, azzá romlik el; feladatunk tehát a lazítás (kapálás) volna, ez azonban csak nagyon kifejlett gazdaságban lehet módunkban. Úgy látszik, mintha ezekután tehetetlenül állnánk; de nem vagyunk így, mert a természet gondoskodott róla, hogy a talaj beéredése magától is bekövetkezzék és állandóan fenmaradjon akkor, ha azt valamiféle elhalt növényi anyag takarja be. Így érleli be és tartja beéredetten az erdő alomjával évezredek óta szemünk láttára talaját s mi a helyett, hogy utána indulnánk, megfosztjuk csemeténk fészkeinek földjét gyámolától (mintha csak az élő testről huznánk le a bőrt) s a kultura félig végzett munkájával — mert aztán a talajt tovább nem gondoljuk — azt hisszük, hogy megtettünk mindent, a mi tőlünk telhet.

Szerintem itt rejlik az ember és a természet erdősítő munkája közötti különbség. Nézzük csak meg kint a valóságban az erdő alomtakarója alatt levő földet; botunkat jól beleszurhatjuk, olyan porhanyó s kezünkben lágyan omlik széjjel, míg a csemetefészek pusztá földje többnyire vagy sáros, vagy kemény.

De nemesak az elhalt növényi anyagok alatt érik be és marad ilyen a talaj, hanem némely élő növény mérsékelt árnyéka alatt is, a miről vágásainkban saját kezünkkel győződhetünk meg, a hol a gyomok alatt

TÁRCZA.

Cserkészlet a nemzetközi vadászati kiállításon.

Irta: György, Loránd, miniszteri osztálytanácsos.

Elkészült. Jobban mondva elkészült *annyira*, a mennyire kiállításnak a megnyitásra elkészülnie lehet, sőt szabad. De hát lehet-e másként?

Hiszen, ha nem is méltányolnók azt a fáradságos és észbontó munkát, melyet a forró égövi tigrisbőr kiszögezésétől — a Munky-féle északsarki jegesmedve-lövőházat imitáló havas, jeges pavillon építéséig minden ember kifejtett: feledhetjük-e, hogy a szerelem, a virágnytás és a derű hónapja, a május elseje oly borzasztó időjárással köszöntött be, hogy mindenki méltán kétségbeesett — a háziurak kivételével?

Az utolsó öt nap alatt a Práter kiállítási területén alig hunyta be a szemét valaki. Verejtékben fürdött a homloka mindenkinek, mert a rettentő időjárás csak úgy volt ellensúlyozható, ha indián és eszkimó, erdőőr és úttaposó gőzhenger, festőművész és állattömő, szobrász és vakoló kőműves, fotográf, rendőr, szóval a világ minden porcikája a munka szolgálatában állott a pirkadó hajnal hasadtától éjfélig. Óh munka — te hatalmas magyárosító erő, a tizparancsolat ellenére is hany-

szor vették ott hiába a különböző égi potentátok nevét az utóbbi napok alatt, magyar terminus technikusok szisztegetése mellett!

De mindegy! A kiállítást már meg is nyitották s ma már ország-világ vadászközönsége ott legeltetheti a szemét a milliókat érő tárgyak rengeteg gazdagságán. Tapasztalhat s magasztalhatja az akaratot, a tudást, az erőt, mely a világ közgazdaságának egyik hatalmas ágazatát, a vadászatot élénk tárja.

Diána istennő, ki ott ülsz bronzutánzatú lovacskádon s az óriási szélvihar daczára is nyereg, kengyel és szár nélkül mertél paripádon helyet foglalni: Te igazán boldog lehetsz! Nagyot alkottál, — oly nagyot, hogy méltán megérdemelnéd, bár nagyobb lenne a «Pelzverwertungs-Pavillon» s gazdagabb tartalmából a Te harmatos válladra is borithatnánk egy jókora szkunksz gallért. Könnyű kis toalettedre félve gondolok, — mert *igy* nem állod ki októberig. Szegényke, mennyit fáztál a megnyitás előtti hideg esőben! Nem is tudom, mi voltál inkább: fürdő Diána, vagy Diána fürdő?

A mint elhagyom szobrodat — melyet a fenti szójáték után annál sürgősebben eszközlök, mert félek, hogy nyilvesszödet utánam ereszted — pár száz lépést kell csak tennem és a magyar vadászati kiállítás hatalmas kastélya előtt állok.

porhanyó, üde földet találunk, a puszta fészkek pedig (ha t. i. nem terjed ki erre is a gyomok mérsékelt, jótékony árnyékolása) sivár, kemény. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy a gyomok között jobb a csemetének, mint magában, mert itt már más tényező: a napfény is közbejátszik. Az azonban bizonyos, hogy jobban tenyészik a csemete beéredett talajon a gyomok mérsékelt árnyékában (s utóbbiból a kellőnél többet is szívesebben lát), mint hogy a napfény teljes élvezete mellett elrontott (nem beéredett vagy már ezt az állapotot elvesztett) földben sóvárogjon táplálék után.

A gyomoknak az erdőben, az erdő talaját illető szerepében sokakat félrevezet az a kísérletileg történt megállapodás, hogy a gyommal fedett talaj több vizet párologtat el, mint a csupasz (a melylyel egy sorba ne állítsuk az előbbieket szerint betakart földet, a hol a takaró legjobb gátja a párologásnak). Hiszen ha kizárólag azon fordulna meg a növénytenyésztés, hogy mennyi vizet tartalmaz a talaj, akkor talán csupán erre helyeznénk a súlyt, de mivel a kísérlet azt is bebizonyította, hogy ugyan több a víz a puszta talajban annak egész termőrétegét tekintve, de az a több az alsóbb rétegben van, míg a gyommal fedettben a mi van, inkább a felszín közelében van, a hol érvényesülhet; továbbá mert a jó tenyészethez a talaj beéredett állapota elengedhetetlen követelmény, a mit pedig csupasz talaj kizár s végül mert sok erdei gyomféléiről be kezd bizonyosodni, hogy a talaj részére a levegőből nitrogént gyűjt, de ha nem gyűjt is, elhalván, gyarapítja a televényt s az elhalt növényi talajtakarót: nem szabad a vízpárologtatásért egyszerűen pálcát törnünk a gyomok felett s

az erdőtenyésztés ellenségeiül tekintenünk. Pártjára álltam már máskor is a gyomoknak s most is azt mondom, hogy gyomja válogatja az elbánást s hogy az erdő talajának jobb, ha gyom takarja, mintha csupasz volna s a csemetének is jobb a legtöbb gyom közt (ha le nem teperi), mint a meztelen földben.

Visszatérve a csemetefészekhez, most már nincs róla sok mondanivalóm. A jó csemetét ültessük el fészkebe úgy, mint eddig (felteszem, hogy hiba nélkül történt) s végezetül takarjuk be a fészkek talaját úgy két-három ujjnyi vastagon valamiféle elhalt növényi anyaggal, elsősorban mindig azzal, a mi éppen kezünk ügyében van, mint tű, vagy lombhalom, apró fahulladék (nagyobb vékony fadarabok és kéreg is jobb, mint semmi), tépett fű, vagy gyom, gyökérrel felfelé fordított moha, gyep, hanga, áfonya stb., a szél által elmozdítható anyagokat fadarabokkal, kővel lenyomtatván.

Régebben egyidőben — a mint emlékszem — sokat vitatkoztak a dombos és gödrös ültetésről, hogy melyik a jobb. A csupasz talaju gödör majdnem hogy leverten került ki a vitából a fentiek szerint betakart dombbal szemben, a hol a beéredett talajban s a takaró által védett üdeségben jó helyzetben van a csemete, míg a meztelen gödör száraz, kemény talajában bizony sokszor csak tengődik. A betakart talaju gödör, az már egészen más.

Mint már említettem, a talaj kiszáradása ellen is megbecsülhetetlen eszköz annak betakarása, a minek magyarázata az, hogy a hajcsövességet nem engedi a felszínig jutni, s minthogy e hatása állandó, de meg e mellett a talajra egyéb jótékony befolyást is gyako-

A fogadóbizottság kevésbé nyájas. Két irtóztató medve vic sorog rám. Irtóztatóan hűek a maguk vadságában, de az őserőnek s a magyar erdők tipikus dűvadának oly szép példányai, hogy menten megbékülök velük.

Jegyemet átadom s belépek a csarnokba, hiszen a medvék, melyek már régen kinőttek a *bocs-korból*, nem bántanak, mert agyagból formálta őket a művész keze.

*

Méltóztassanak tehát megnyugodni. Ezúttal nem reánk, magyarokra vadásznak Bécsben, hanem a magyar vadászat bemutatásának kívánnak ott helyet biztosítani a nemzetközi vadászati kiállítás keretében.

A Práter lombja már zöldül. A Rotunda jobb- és baloldalán számos nemzet izléses pavillonja foglal helyet s a vén gesztenyefasorok, melyek a kiállításba vezető utakat szegélyezik, ezúttal megcsalták a természetet. Máskor, ősszel, vadgesztenye pirul lombjuk sűrűjében, most pedig, tavasszal, körtétől roskadoznak. Igaz, villanykörtéktől, melyek ragyogó világitást szórnak szerte a fantasztikus paloták között.

A magyar vadászati kiállítás a második főbejárattól számítva a legelső épület s úgy igen előnyös fekvésénél, mint hatalmas arányainál fogva nemcsak szembe-ötöl, de uralkodó helyet foglal el.

Mikor a vadászkastélyba belépek s aztán annak szépségeit megkísértem leírni, eszembe jut a biblia szava. A násznagy azt kérdezi a kánai menyegző alkalmával a vőlegénytől: «Minden emberek először jó bort szoktak a vendégnek adni és minekutána megborosodnak, akkor adnak alábbvalót; te pedig a jó bort ekkorra tartottad?»

Azt, a mit először látunk, tulajdonképpen utoljára kellene látnunk, hogy a legfenségesebb magyarországi vidék felejthetetlen panorámájának teljes, sértetlen tisztaságát őrizhessük meg lelkünkben. Éppen ezért, én az első emeleten kezdem szemlémet. Egymás mellett foglalnak itt helyet legelső vadászaink: a király, azután József királyi herceg, Kóburg herceg, Esterházy Miklós és Lajos hercegek vadászati kiállításai. Külön-külön, díszesen kiállított magyar stílusú szobák foglalják magukba vadászszákmányuk gazdagságát, s a mit ott szemlélni fog a közönség, az valóban mind igaz dolog, eredménye a férfi bátorságának, a vadászszennvedély kitartásának s mind a mellett hirdetője a vadápolás iránti rajongó szeretetnek.

Erre oktatnak a jelzett kiállításokhoz csatlakozó szobában felhalmozott tanulmányi tárgyak is. Sziklai tanár preparatumai. A ki látni akarja, miképpen lesz a fácszántojásból — egy napos csirkén át — pompás fácszántyúk

*

rol, szerintem még többet ér, mintha a csemetefészkek földjét rendszeres mívelés (kapálás) alatt tartanánk, nem is tekintve, hogy ennél sokkal olcsóbb.

A kapálás ellen és a betakarás mellett szól a következő tapasztalatom is. Számtalanszor láttam már, hogy az ültetett, de még a vetésből kelt csemete is szépen kiállja az első év minden viszontagságát; nem teszi tönkre se hőség, se szárazság. De jön az ébresztő tavasz, s csemeténk a fagy által kihuzva, életrekelés helyett elszárad. Itteni magas hegységi ültetéseinknek nem is annyira az első év, mint a második év tavasza a tűzpróbája, a melyet ha átéltek, már csaknem biztosítva van fenmaradásuk.

A fagy által való kihuzásról tudjuk, hogy annak elősegítője a laza, vagy porhanyós talaj, míg a kemény gátolja. Annyira a köztudatban van ez, hogy pl. csemetekertben őszszel már nem is igen szoktunk gyomlálni és kapálni, hogy a lazítással a kihuzás veszélyét elő ne mozdítsuk.

Az erdőbe ültetett csemeténél ugyanaz az eset s ezért hátrányos a kapa munkája a betakarással szemben, mely utóbbi azáltal, hogy ruházként a talaj hőmérsékletének a levegőével való könnyű ingadozását megakadályozza, a kihuzás veszélyét csaknem teljesen megszünteti. Nem emlékezem, hogy valamikor fagy által kihuzott magakelt csemetét láttam volna (bár bizonyosan van ilyen is), de nem is lehet rá sok alkalom, mert a természet betakart talajjal működik.

A csupasz és betakart fészkek szembeállítására van még egy említésre érdemes okom s ez az, hogy a pusztai fészkek földjét a nyári záporok fölverik a csemetére, a

mi kivált apró fenyőknél ujjnyi vastagságu rétegben is felhalmozódik (megfogja a fű) s valósággal megfullasztja azokat. Ez ellen egyedüli orvosság a fészkek betakarása.

Csemetekertünkre általánosságban már meglehetősen gondot fordítunk. Ültetéseinket igyekszünk a gyom és gyomfák ellen megvédeni, sőt még a fagy által kihuzott csemetéinket is visszahelyezhetjük (ha megtépázott gyökérrel is), töltsük ki az erdőművelésünkben meglévő, tárgyalt hézagot is s takarjuk be az ültető- vagy vetőfészkek talaját.

Számos éven át tett megfigyelésem, tanulmányozásom vezetett a luczfenyővetésnek elmondandó módjára is, a mely iránt az érdeklődés mind tágabb körü lévén, elérkezettnek látom a nyilvánosság elé tárását, előre kijelentvén, hogyha ültethetünk, akkor ne vessünk s utóbbi csak mint bizonyos körülmények között helyénvaló módot alkalmazzuk, egyszersmind olyannak tekintvén, a mely az ültetésnél nagyobb körületekintést, szakértelmet és gondosságot kíván annál is inkább, mert a vetésből keletkezett zsenge erdősitést jobban és tovább kell figyelemmel kísérnünk, mint az ültetést.

A megirtak után tudhatjuk, hogy a közönséges módon előkészített s csupaszon hagyott fészkekben eredményesen nem vethetünk. Próbáltunk mi is így; kikelt a mag jól, de a pusztai fészkekben részint kiszáradt, részint a felferődött sártól megfálladt a csemete s a melyik meg is küzdött valahogyan a sok bajjal, azzal leszámolt a második év tavaszának fagya (kihuzta), úgy hogy több holdnyi vetésből alig maradt mutatónak.

E tapasztalat után először arra gondoltam, hogy

és kakas, hogyan szállítandó kosarakban a szárnyas és szőrmés vad, az emberi találékonyság mily agyafurt módon gondoskodik már ma a duvadak pusztításáról, azzal a célzattal, hogy ennek ellenértékéül a nemes vadat védelmébe vegye, az iskolásgyermeknek is mily szemléltető módon lehet szeme elé tárni a vadnevelést, káros állatmérgezést stb., az szenteljen egy félórát ennek a szobának és nem elragadtatással, de őszinte bámulattal fog adózni a tudás, az izlés, de főleg a hűség azon mértékének, mely ebben a kiállításban érvényre jutott. Itt nem a panoptikumban kiállítani szokott merev viaszállatok láthatók. A nyulaeska jajgatása szinte hallatszik, midőn a dróthurokban szenved; azt a borzot, mely a vasfogóba került lábát lerágni szeretné, szívből megsajnálja az ember; a barna vidrát, mely könnyedén meghajlított gerinczével oly természetűen fáradozik rajta, hogy kikecsmereghessék a csapdából, szinte ki akarnánk segíteni zavarából. Természetes, és éppen ezért szép minden.

Aztán egymást követik az agancskiállításra szánt folyosók hosszú sorai. Legelső főúri családaink keltek egymással versenyre, hogy a területeiken elejtett őz- és szarvasagancsokat, dámlapátokat, mufflonszarvakat, zergekampókat, vadkanagyarakat rengeteg mennyiségben mutassák be, s hiszem, hogy nemcsak azoknak, kik a va-

dászatot passzióból üzik, hanem a természettudósoknak is nagy gyönyörűséget fog szerezni a látnivalók dús gazdagsága.

S a természet itt is sok csodával szolgál. Lábszőnyegget láthatunk itt, mely két pár mufflonszarvban végződik. A két mufflon ugyanis úgy összetütelekedett, hogy kacskaringós szarvuk végzetesen egymásba akadt. Vagy éhen veszttek, vagy agrázakodás érte őket, de szétválni nem voltak képesek.

Láthatunk továbbá ugyancsak egy mufflon-szarvpárt, melynek egyik kacskaringója levágott faágra tekerődött. Az állat bizonyosan nekirohant. A faág kérge teljesen lehorzsolódott, tanúságául annak, hogy mily végtelen küzdelmet fejtett ki a szegény állat szabadulási kísérletei közben, melyek utóvégre is elpusztulására vezettek.

A kiállítási kastély falait e mellett a statisztikai táblázatok díszesen és szellemesen összeállított tömege lepi el, melyekből, a ki akar, nagy tanulságot meríthet arra nézve, hogy «vadat, halat s mi jó falat, szem-szájnak kellemes», nálunk bőven találhat mindenki.

Az első emelet ablakaiból szép kilátás nyílik az egész kiállítási területre s valóban szinte nehéz elhagynunk a gyönyörű panorámát.

Nehéz, de nem hálátlan feladat.

vetés után betakarjuk a fészket úgy, mint az ültetésnél, de számot vetve azzal, hogy a vékony takaró úgy sem nyújt elég védelmet, vastag alatt meg a kikelés nem lesz jó, ezt meg sem próbáltuk, hanem olyan módon végeztettem a munkát, a melylyel a talajt nem fosztjuk meg meglevő természetes takarójától, csak éppen akkora pásztácskán (résen, léken), hogy a magot a földbe tudjuk juttatni. Csak léket ütven a talajtakarón, magát a vetési módot lékvetésnek hívom.

A munkát kézzel és fakéssel (aczéllés természetesen jobb, de drágább) eszközöljük, úgy hogy arasznyi hosszú és két-három ujnyi széles helyen leveszszük a talajtakarót addig, a hol már a televényes földet megtaláljuk. Ezt a földet úgy 4—6 centiméter mélyen megporhanyítjuk, összekeverjük s elvéve belőle magtakarásra valót, elegyengetve lenyomkodjuk; rávetjük egymástól úgy két centiméterre a magot, ezt benyomkodjuk a földbe s betakarjuk a félretett földdel. Ha van a kezünkben túalom, javára válik a munkának, ha a földtakarót kissé vékonyabbra vesszük s erre úgy félcentiméteres tūréteget szórunk. Helyén van ez kiváltképen ott, a hol a léket helyzeténél fogva tuskó, dől fa stb. nem védi a nap és szél ellen.

Vetésre a napsütésnek és sorvasztó szélnek kevésbé kitett, még be nem gyomosodott friss vágásokat szemelhetjük ki elsősorban. Lékek helyéül — miként az ültetőfészkeknél már országsherte szokás — tuskók, kövek, fagyökerek, dől fák, gallyrakások stb. árnyékos oldalát keressük ki s csak ilyen hiányában készítsünk léket szabad helyre.

A fenti módon egy lékbe 20—30 szem mag kerül

s így 1000 lékre (1 kg = 150,000 szem) 0.14—0.20 kilogramm luczmagot számítunk.

Az előadottak szem előtt tartásával végzett luczfenyővetésünk van a gotuli erdőgondnokságban majdnem 200 holdon, a minek jó része most már mint hároméves fiatalos az eljárás helyességének bizonyítékául sikerültnek mondható. A csemeték szépen fejlettek; sok közülök egy cseppet sem maradt vissza az ugyanolyan magas fekvésben nevelt csemetekerti mögött.

Vadréczeink.

Irta: Gyulai Gy. Károly.

A Kisbalaton, a Tisza artéri területei, a Sárrét, az Alduna mocsarak, pár évtized előtt a vadréczeinek háborítlan boldog tanyát nyújtottak. Sajnos, a szükséges visszabályozásokkal lépést tart a vadrécze és egyéb vízszárnyas megcsappanása is. De hát ez csak természetes következménye a visszabályozásokkal és a vízrendszettel járó kulturának. A hol még csak egy-két évtizeddel ennek előtte, vizinövényzettel borított területek a vadréczeinek alkalmas helyet nyújtottak, ott most rengő szántóföldek közt fütyül a gőzvasut vagy szánt bárzárkat a gőzeke.

A vadrécze családja, kivált hazánk területein olyanira változatos, mint alig egy táján a földnek. Legfeljebb Északamerika vizekben bővelkedő tájéka vetekszenek e tekintetben velünk. A nálunk fészkelő vadréczeek közül legtöbb még a tőkés récze, más néven tőkerucza, öregrécze, dunaréce, nagykaeca, törzsök-

Mert hiszen a földszinti traktusban talán még szebb és értékesebb látnivalók kínálkoznak.

Az egyik terem falfestménye a «Rege a csodaszarvasról» három jelenetét ábrázolja s minden alakja él és lélezkzik, a kép alatt Arany János eposzából idézett sorok pedig annak is magyaráznak, a ki a regét nem ismerné.

Itt az orvvadászoktól elkobzott mordályok, füstélyok, kovásfegyverek, serpenyős puskák, ijjak egész fegyvertára fog érdeklődést kelteni, amott a vadászati műipari kiállítás; majd egy behizelgő kedvességgel berendezett vadászszoba, az idegen országokból való vadászati trofeák (exotikák) gyűjteménye s Izabella királyi hercegnő ő fensége háziipari kiállítása csábítja, vonzza és köti le a szemet.

Sok, nagyon sok tér kellene arra, hogy mindazt vázolhassuk, a mit a vadászati kiállítás kormánybiztosa itt összehalmozott. Hiszen egy millió koronán felül van csak az a biztosítási összeg, melyet a különböző biztosító társulatok a kiállítási tárgyakért lekötöttek.

Et nunc venio ad fortissimum! (De most jön a java!)

A földszint egyik folyosóján négy éjjeli jelenet látható a vadak életéből. Csodás szép háttér gyönyörűen applikált világítással mutatja be, a mint a farkasok az éjjeli holdra üvöltnek, a mint két öreg szarvasbika egymással küzd, a mint tuzokok és foglyok szemezget-

nek a vetésben, s a mint egy vén barna medve a meglepett fajdkakással enyeleg.

A négy jelenet annyira az állatvilág regényes életéből van merítve, hogy az ember csak gyönyörködve képes tekintetét rajtuk legeltetni.

A sejtelmes éj, a titkok mélyében elkövetkező küzdelem szinte megriaszt, s ha a látvány sokáig legyökeresztetné is figyelmedet, önkéntelenül megragad a vágy, mely fény, derű, élet után kívánczik. S ezt oly könnyen megszerezhetjük. Pár lépés és ott állunk az óriási dioráma (biológiai csoport) kellős közepén.

Szemünk elbámulva legel a fogarasi havasok csodás panorámáján. Az óriási sziklatömbök harmónikusan folynak össze a távlattal. A mennybeli nap aranyos fénye tündöklően ragyog a kék hegyek szakadékos, havas oldalain s ködbe vesző csucsain. A folyton ereszkedő, zuhatagokkal, patakokkal dübörögve lefolyó kőlavínakkal változatos hegyoldalok mentén elmerengve szemlélhetjük Magyarország dűsgazdag vadállományát.

Köszáli zerge rágesál a törpefenyő zöld tujén s a mormoták fütyörészve bujkálnak és játszadoznak közeliükben. Itt müfflonok emelik fel óvatos fejüket a közelgő nesz hallatára, ott pedig a pillanatnyilag óvatatlan fajdkakas dűrög. Emitt két agár üldöz egy árva nyulacskát, amott pedig vérző vadkan roskad össze s a nyomorult

récze. Azért a vízszabályozások daczára szép számban jelentkeznek a következő többé-kevésbé ismertebb récefajok is, nevezetesen: a füstös récze, a kékesörű récze, a kanalas récze, a nyilfarkú récze, az apró récze, a bőjti récze, a márványos récze, a sarlós récze, a fütyülő récze, a kendermagos récze, a jeges récze, a cigány récze, az üstökös récze, a barát récze, a kontyos récze, a hegyi récze, a fekete récze, a füstös récze, csupán téli vendégként pedig a kercze récze.

A vadréczék változatos családjával földünk mérsékelt égöveinek összes szélességi fokai alatt találkozhatunk. Alig van talán viziszárnyas, a melyet konokabban és kitartóbban pusztítottak volna minden időben, mint éppen a vadréczét, de legkivált a tőkerécét. A vadászati törvények a föld kerekéségén mindenütt úgyszólván a vadász kezére játszanak itt. A legtöbb állam törvénye ugyanis felszabadítja a tilalom alól olyan időszakban, a midőn még a ragadozó szárnyasokat kellene több figyelemre méltatni. Az ujjáalkotásra váró vadászati törvény, remélhetőleg ki fog terjeszkedni a vizivad messzebbmenő védelmére is, hiszen hazánk nagyarányú, végleges vízszabályozása, tervezett új csatornahálózata még koránt sincs befejezve, a vadréczeféle tehát mulhatlanul megkívánja a rendszeresebb kiméletet.

Mérsékelt égövek alá eső államokban, így hazánkban is július 1-től kezdve kivonulhatunk a vadréczékre. Vadász közt is, sajnos, nem egy akad, a ki a vadkacsák közé durrant a nélkül, hogy előbb meggyőződött volna arról, a mit a tilalmi időben elég alkalma lett volna kikémlelni, vajjon fölnevelte-e már a vadrécze a zsenge,

új nemzedéket? Árvizes tavaszok idején, a zajgó hullámok nem egyszer elsodorják az első költés apró csibéit, a másodnemzedék pedig, nyár derekán, a tilalmi idő végével, nincs még a fejlettség oly fokán, hogy azokat szívtelen módon, elárvultan, maguk sorsára hagyhatnók.

A vadrécze tollazata az egyes évszakok szerint bizonyos színváltozásokat mutat. Egyébként maga a tollhullatás a vedlés foka, esetenként más és más külszint sőt külalakot ad a szárnyasnak. Kifogástalan tollpompában diszeleg a gácsér ősztől tavaszig, hogy ekkor elhullassa tollai színe-javát. Teljes tolldisz idején a jellemzően kunkorodó gácsérfarktollak közül az idősebbet két pár, a fiatalabb gácsért pedig egy pár toll-himdisz jellemzi, a változatos réczefélék fekete, barna, vörhenyes, szürke, zöld és kékes zománczú tollazatának ezer és ezer szín és alakbeli változatait részletesen le sem írhatjuk. Ám ha fölötte díszes külsőt mutat is a tollazata pompájával ékeskedő vadrécze, annál kevésbé tetszetős a tollatlanság utolsó szakában, akkor a midőn még evezőtollait is elveszti. Ilyenkor maga is, szintűgy restelkedve, búvóhelyek után néz addig is, a mig tollai újra kifejlődnek. Az elbujdosás, a csekélyebb röpképesség idején ajánlatos is, hiszen oly tömegsok a ragadozó és üldöző ellenfél. A vadrécze időnként való elbujdosásáról azt tartották, hogy nyár szakában is más tájak felé vándorol. A vadrécze mindenkor kitartóan ragaszkodik a maga otthonához s így elvándorolni csak akkor fog és pedig egyben végleg, ha létfeltételeit elvonják előle.

A tollfejlődés bizonyos fokának előhaladtáig, a mi-

külsejű, de szívós kopók részben élve, részben félholtan veszik körül.

Köröskörül pedig hasadt törzsű vén fűzfákon, lombos és mohos törzseken, széldöntött szálfákon, csobogó patakok mentén, náddal szegélyezett tavacsákakon négy-lábú állatok és madarak százai tanyáznak oly természetes hűségben, hogy az ember majd megsimogatni, majd elhessegetni akarná őket. A fű, a fa, s az illető vad lelhelyén a valóságban is tenyésző virág, moha, zuzmó, pázsit, haraszt, mind-mind természetes s a földben, melybe elültették, él, zöldel, virít és illatozik.

Annak jellemzésére, hogy a panoráma, melyet nem egy helyről látunk, de útjain, lejtőin, vadregényes kapaszkodóin járva, minden részletében közvetlen közelből nézhetünk, mily remek: két lényt hívok tanúságu.

Az egyik egy *volt* csóka, a másik egy *volt* köztársasági elnök.

A csóka a panoráma jobboldalán üldögél egy ledölt fatörzsből alakult természetes hid karfáján. Zöld moha borítja a hidat s a feketés-szürke tollazatú kis madár onnét szemléli az egész birodalmat. Fejecskéjét, mint ez már madárszokás, egy kissé félrefordítja s hamiskásan csillogó szemével azt látszik kérdezni:

— Úgy-e, eltaláltam?

A *volt* csóka kérdésére Roosevelt, a *volt* elnök adta meg a feleletet.

Ez a nagy ember, ki trösztökre és oroszlanokra egyforma sikerrel vadászott, természetesen a magyar vadászati kiállítás is az ő fáradhatatlan érdeklődésével nézte meg.

Midőn aztán ott állott a dioráma kellős közepén s alázatos tisztelettel megkérdezték tőle, hogy szép-e, a mit lát, nem felelt semmit.

Ellenben pillanatok multán egy jó nagyot kiáltott s aztán jobbra-balra, előre-hátra, északra és keletre ugorva, a vadászember egész lelkét szíve véréig átható lelkesedéssel harsant fel:

— Magnific! Magnific! Magnific! Magnific! (Nagyszerű!)

*

— Roosevelt Tivadar, neked igazad volt!

A mi pavillonunk — s ez nem öndicséret — oly gazdag, a minőt eddig egyetlen hazai kiállításunk sem produkált, sőt a Bécsben összesereglett nemzetek csarnokai is alig-alig képesek felmutatni.

Nem azért, hogy az idegenforgalmat s a magyar forgalmat fokozzam Bécsbe, de valóban, hogy tanulásra és tudásának serkentésére buzdítsam szerény szavammal mindazt, a ki a vadászatot elméletben vagy gyakorlatban szereti: kérem, nézze meg a nemzetközi vadászati kiállítást, a ki teheti.

A megnyitás előtti napokban fényképfelvételek esz-

dön még a szindusabb, erőteljesebb és jellemzőbb tolllobogók ki nem fejlődtek, a gácsért a tojótól megkülönböztetni nehéz. Minél idősebb a mindkét nembeli vadréce, annál sötétebb színárnyalatot ölt tollazata. Ám aztán ezek a színárnyalatok, a vedlés folyamata alatt a felismerhetlenségig el-elváltoznak. Kísérletek igazolják azt, hogy a szárnyas téli és nyári tollazatának festanyaga közt, a sejtekben időszaki elváltozások észlelhetők. E változások következtében egy és ugyanazon hely tollazata más és más színárnyalatú télen, mint nyaranta.

Alkalmasabb fészkelőhelyek hiányában egyik-másik vadréceféle beéri a vízmelléki kaszálók és takarmánytáblák nyújtotta rejtkehelyekkel is. Takarmánykaszálskor a vizek mentén, nem egyszer akadnak kacsa-fészkekre. Sajnos, az így talált s felriasztott nemzedékből, vadászélvezet alig lesz többé; legalább az apróbbja, minden bizonynyal elpusztul. A házikotló alá adott vadrécetojások kikelt nemzedékével vadász szempontból nem sokra mehetünk. Vadtenyésztéssel foglalkozó egyik telepen, a tojásokból fölnevelt tökeacskákat, alkalmas vizenyős tájak, védelem alá vett helyein szabadon bocsátották. Ha az ilyen vállalkozás csakugyan sikerrel jár, módját ejthetnők annak, hogy közkedvelt viziszárnyasvadunkat a vadréczét, a végpusztulásra ítélték sorozatából kivonhassuk.

A vadréceállomány fokozatos megcsappanása, egyéb csapást is nyakunkba zúdit. A vadréczének a vizek táján tartózkodó mérhetlen szapora szunyogféle és azok álczái képezik ugyanis kedvenc táplálékát. El sem

képzeltető az a tömeg, a mit ebből a vadréce elpusztítani képes. Miután a vérszívó szunyog, egyben a mocsárlázat oltja be csipése útján vérünkbe, a szunyogpusztítással a vadréce az emberiségnek is egészségügyi szolgálatokat tesz. A vadréczék zsengebbje az első időben úgyszólván kizárólag a vizekre rakott álczákkal, petékkel táplálkozik, miáltal temérdek istenesapástól szabadít meg bennünket, sőt némi hasznot hajt a halgazdaságnak is azáltal, hogy a vizek tükrét ellepő vízi-növényekből állandóan nagy mennyiségűt pusztít.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

A minorkatyúk új köntösben. Semmi sem állandó a földön, minden alá van vetve változásnak, melynek ismét a fő rugója — a divat.

Természetes, hogy a baromfitenyésztésben is a divatosság nagy szerepet játszik s minden modern vérbeli tyukász legfőbb vágya az, hogy valamely fajtában újféleségeket létesíthessen vagy a fajtát szebb, tökéletesebb köntösbe öltöztethesse.

Így van ez a minorkafajtaival is, mely egyike a legrégibb fajtyúkoknak. Ügyes és ambiciózus tenyésztők a régi típusú minorkákból egészen új küllemű minorkákat tenyésztettek ki s így ma már a régi slág, a régi típus nem divatos, hanem a tökéletesebb, a szebb, az újabb.

Jól van ez így, mert haladni kell a korrallal s a mi

közlésére kivételesen engedélyt nyertem. Az alkonyi, sőt mélységesen szürke fénytelenységben csak kombinált számításal volt lehetséges dolgozni. De hasznomra vált. A däm vadak minden foltját, a mufflonok szarvának minden reczejét, a futó tapsifüles bajuszkáját, a haldokló vadkan sörtejét, a füles bagoly álmatag szemét, az odvából undok ravaszsgal sandalító vadmacska tarka gereznáját, úszó szárnyas vadakat, gázlókat mind-mind élesen szemügyre kellett vennem! S csak e munka közben láttam, hogy ime, hiszen a száraz galyon is madár üldögél még; ott is fázán, fogoly rejtőzködik a bokorban, erre róka kuksol, ott egy borz vicsorgatja a fogát és mindenütt, mindenütt élet, hűség, természet pompázik gazdagon.

Azt annyival jogosabban mondhatjuk, hogy a magyar kiállítás hűsége és költészete páratlan, mert hiszen bizonyára sok idegennel fogsz találkozni Te is, nyájas olvasó, ki neked is elmondja majd azt, a mit nekem, (kiben sem kiejtése, sem fotografus köntöse után nem ismert rá a magyarra).

— Na, was sag'ns? Gfällt's Ihnen? — volt a kérdés.

— Was ist das für a dumme Frag'? Ungarn hat doch entschieden die schensti Ausstellung! — volt a felelet.

De nem lennék igazságos, ha egy-két szóval a más nemzetek kiállításáról is meg nem emlékezném.

Leírni — részletesen, lehetetlen. Mindenütt végtelenül sok a tanulni való. Látszik, hogy nagy kedv vezette a nemzeteket s egy félesztendő igazán nem sok arra, hogy mindent az azt megillető lelkesedéssel vegyünk komolyan szemügyre.

Persia épülete filigrán, kecses, magasba nyuló és kedves, mint egy derűs persa szőnyeg. A svéd vadászat vörös deszkával és zszindelylyel borított faépületben pompázik. Norvégia komoly, tölgyfa burkolatú remek pavilont emelt. Alatta kedvesen huzódik meg Hohenlohe herczeg tátrai vadászalakja. A falai fenyő, vörösre és kékre festve. A teteje zöld fű. Canada, Franciaország, Bosznia, Anglia, Amerika, a Német-birodalom (utóbbi két épülettel is) s több más nemzet mind-mind nagyot alkotott.

Az Österreichisches Reichshaus hatalmas alkotás s egyszerűségében méltóságos nyugalomával valóban lebilincselő.

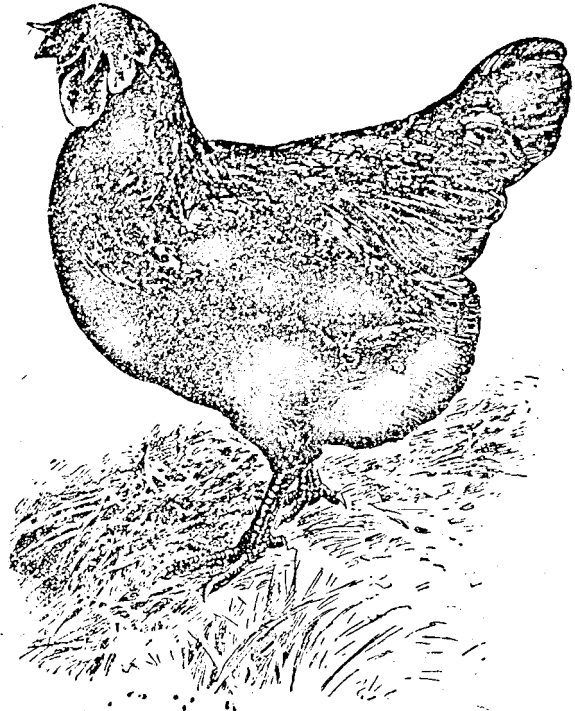
Végül majdnem szemben a magyar vadászkastélylyal, (melynek balkonjáról egyébként is remek kilátás nyílik az egész területre), jelentékeny magaslaton áll a Felsőges Úr mürzstegi vadászkastélyának hű utánzata. Előtte a tó és vizes árkok.

20--30 évvel ezelőtt jó volt, azt ma jónak — sokszor — már nem tarthatjuk.

Minorka kakas.

A minorkák régi és új tenyésztésirányánál elég sok eltérés van. A régieknél volt rövid és széles törzs, az alacsony lábszárak, a szaruszínű csőr, a veres vagy narancssárga szemek, a piros pofa, mely tollatlan volt, a kis fülkagylók mind megváltoztak s az új tenyésztésirányánál a magasabban álló lábakon hosszabb, de kes-

Minorka tojó.

Az embernek akaratlanul eszébe jut a *mürzsteigi egyezmény*. Különösen ezen a területen.

Most egymás mellett áll a világ majdnem minden művelt nemzetének egy érdekért alkotott műve. Békésen, egyetértőleg.

Csak hat hónapig tartson ez az egyetértés, ne tovább? Bárcsak *minket, minket* is megérténének már egyszer s megengedné a Gondviselés, hogy a mi pavilonunk (vagyis államiságunk oly sokszor kétségbe vont létjoga), kik szintén az előretörékvés szolgálatában állunk, hat hónap multán is *állandóan* megmaradhasson a többi nemzetek békés harmoniájában.

Végezetül még néhány szót a szobrászati alkotásokról! Ezek — egy-két kivétellel — gyengék.

A magyar medvék szépek, mert az erő és durvaság *hű* jelképei. — Az osztrák Reichshaus solymásza igen szép, a vadászatra induló főúr alakja méltóságos és nyugodt, a mellette baktató kutya szeme pedig a valódi bölcsesség kifejezője. A vad nyomát keresi s szinte várod, hogy mikor tekint fel urára, a meglelt nyomot jelentve.

«Vasárnapi vadász»-nak nézhetjük *M. Rothberger* alkotását a norvég pavillon előtt. Modern ruházatú fiatal férfi, ki a puskát, melylyel a tóba, vagy a partján levő fába lő, oly veszedelmesen tartja, hogy az ember, isten bizony, jó, ha elugrik mellőle. (Azt hiszem, valami vad-

állat lehetett tervbe véve a szobor közelében, de úgy látszik, még a felállítás előtt elvitte — a költségvetési fedezet-hiány.)

A német birodalmi vadászakastély lépesőjénél két középkori vadász fúj egy-egy kürtöt. Óh, bár ne fujná! Nagy kárára van a Richter által alkotott remek épületnek. Nem én mondom! Hanem a mellettük fekvő *ebek*. A kürtösök arca kivétel nélkül duzzadt. Különbözők csak a kutyák. Az egyik fektében nyelvet ölt a leplezetlen és őszinte kintól, — a másik, irgalmat esdvé, néz urára, mintha azt mondaná: «Sternberg Ármin, az istenért, hagyd abba már a nótádat, mert bizony a láb-száradba csipek!»

Végül a canadai pavillon előtt két cserépben fenyőfák pompáznak; a cserépek alatt pedig csudálatos állatok illatoznak. Gyenge, vértelen kis szörnyek, hisz egy-egy cserépet négy ilyen véglény tart a hátán. Az arczuk a kristallizált kín nyájas kinyomata.

Óh Arany János, mily igazad volt, midőn azt mondd: «A magyar nyelvben nincs jó szójáték, mert a magyar ember nem játszik a szavával!»

Bölcseségedből meritek vigaszt, ha rátok nézek, óh fentebb leírt kanadai állatok s azt kérdezem: «Állatfaj ex Canada — s téged milyen *kan ada?*»

kenyebb törzs fekszik, a csőr és szemek feketék, a pofa fekete, apró, vékony és hegyes tollakkal benőtt s sötétveres, a fülkagylók még egyszer oly nagyok s a lábszárak és lábujjak sötétebbek, feketébbek lettek. A típus megmarad ugyan, a minorka ma is első szempillantásra minorkának felismerhető, de tökéletesebb és szebb a külleme, mint azt a bemutatott ábrán is konstatálhatjuk.

A régi minorkatyúk mint elsőrangú haszontyúk típusában teljesen kielégítette a tenyésztőket, de nem a fajtenyésztők egyik-másikát, a kik a minorkából tökéletesebb, szebb és benső jó tulajdonokban is gazdagabb fajtát óhajtottak előállítani s ez nekik tökéletesen sikerült is. A mai minorkatípust egyetlen egy másfajta típus sem veri le, sem szépségben, sem jóságban.

A németek ezen új típusú minorkafajta tyúkról azt állítják, hogy a kevésbé jó és szép állatok e fajtánál sokkal ritkábban találhatók, mint más fajnál, tehát tenyésztésük és tartásuk sokkalta hasznothozóbb, bármelyik fajtánál.

A legfontosabb külemi tulajdonok a következők: hosszú, széles, de a régi típusnál valamivel keskenyebb törzs, finom alak, mint azt a képen láthatjuk, hosszú s csak igen csekélyen hátrafelé lejtő hát, sötét fekete, zöldfényű tollazat, hosszú s elég széles fej, hosszú, vaskos és oldalra hajló taraj, mély, durva fűrészeltséggel, illetve csipkézettel, fekete s legfeljebb csak a hegyén kissé világosabb csőr, sötétveres, finom, hegyes fekete tollakkal benőtt pofa, igen sötét, fekete szemek, nagy, ovális alakú, tiszta fehér fülkagylók, középhosszú, csak kissé a tarkóban megtört nyak, egyenes kissé me-rev tartással, rövid, kissé előálló czombok, erős, elég hosszú lábszárak, hosszú ujjak, melyek azonban megfelelően vékonyak is. Minden lábon 4—4 ujj van. Körmök hegyesek és fehérek, lábszár és lábujjak tollatlanok, a melyek színe az első évben tiszta fekete, de a későbbi években kissé kékes színt vesz fel.

A kakas köntöse egészen olyan, mint a tojóé, csupán nemi jellegében különbözik tőle.

Gazdasági tyúknak is igen beválik s a német tenyésztők azt állítják, hogy tojástermelése mesés, a csibék felnevelése pedig igen könnyű.

Mi leginkább úri portákon, mint diszbaromfit óhajtanók látni s ezért e czélra melegen ajánljuk is.

Hreblay Emil.

Mélgásodás. A csontmagvú gyümölcsfáknál előforduló betegség a mélgásodás (enyvfolyás, gummifolyás) abban áll, hogy a tápláló anyagok hibás áthasonítása folytán, leginkább a kéregszövetben, a keményítőtől mézga képződik, a mely a héj nyílásain kifolyik és megkeményedik. A sok és tartós mézga-folyás következtében a fa folyton gyengül, nem terem és végre is kivész. E betegségnek leginkább a nedves, hideg, kötött talaj az oka, de előáll akkor is, ha a fát szükséggel nélkül a nedvkeringés idején kívül eső időszakban erősen visszametszük, de származhatik a mézga-folyás jégveréstől, vagy egyébként okozott kéregértétekből is, sőt nyers ganajjal való erős trágyázástól is.

A hol a baj kis mértékben fordul elő, ott eső után, vagy pedig száraz időben nedves rongynak a mézgará való rákötése által meglágyított mézgat le kell tisztítani és a sebhelyet sóskával, czitrommal, vagy 1%-os sóskasav oldattal jól be kell dörzsölni.

Ügyeljünk azonban arra, hogy azzal a késsel, a melylyel a mézgat kivágtuk, egy másik egészséges fának pl. a galyát ne vágjuk le, mert a betegséget könnyen átvihetjük az egészséges fára. Szabályul tekintsük mindig azt, hogy egészséges fát csak tiszta késsel metszünk meg. (—h.)

Csigák kipusztítása. Zöldséges pinczéből a csigákat úgy pusztítjuk ki, hogy a pincze falait erősen sós vízzel bekenjük, a pincze talajára pedig a fal körül fahamut szórunk. Ha ezt az eljárást néhány napon belül két-háromszor megismételjük, úgy a csigák a pinczéből teljesen eltűnnek. Veteményes kertben a sós víz szintén jó szolgálatot tesz azáltal, ha azokat a helyeket, a hol a csigák nagyobb mennyiségben jelentkeznek, sós vízzel megöntözzük.

Szénagyűjtés. A gazda legfontosabb munkája júniusban a szénatermelés; azért már előre el kell készülni arra, hogy a kaszálás, az arra alkalmas időben és napon megkezdhető legyen. Gondoskodjunk tehát arról, hogy a szerszámok jó karban legyenek, a hibásak kijavíttassanak és hogy kasza, favilla, gereblye, stb. eleendő mennyiségben legyen készletben. A szénakaszálásnak a legjobb ideje akkor érkezett el, a mikor a fű virágjában van.

Utmutatás a bor helyes kezelésére. A mint a bor megérkezett, azonnal a pinczébe ászokra kell állítani és pedig úgy, hogy a hordó ne mozdulhasson. Száz liternél kevesebb ürtartalmú hordónál két hétig, száz literen felüli ürtartalmú hordóknál pedig három hétig még kóstolás czéljából sem szabad a borhoz hozzányulni, mert a bornak kellőképpen le kell ülepednie.

Ha ez a várakozási idő eltelt, akkor a hordót csapra ütjük és néhány litert leeresztünk belőle egy külön edénybe, azután pedig leeresztjük a szükséges mennyiséget egy másik edénybe, az előzőleg leeresztett bort pedig feltöltjük ismét. Ily módon elérjük azt, hogy a csap beverése által esetleg megzavarodott néhány liter is megtisztul akkorára, a mikor a hordóból ismét eresztünk bort.

A borfejtést úgy kell mindig beosztani, hogy a csapról legkésőbb minden második nap engedjük le bizonyos mennyiséget, ilyenformán egész az utolsó literig ki lehet engedni a bort a hordóból, épp olyan tiszta és épp olyan ízű állapotban, mint a milyen az első liter volt. Legczélszerűbb mindennap csak annyit kiengetni a hordóból, a mennyi egy nap alatt elfogy. Igen helytelenül cselekszik az, a ki a fejtési időt be sem várva, lopótökökkel szív a hordóból.

A kiürült hordók kezelésére vonatkozó utasításokat lelkiismeretesen kell végrehajtani. Ügyeljünk arra is, hogy borért csak megbízható embert küldjünk.

Azok részére, a kik az ülepedési idő után az egész hordót egyszerre palaczkokba fejtik, ajánljuk, hogy a teli és bedugaszolt palaczkokat a pinezében ne állítsák fel, hanem fektessék le. Ily módon a dugót állandóan nedvesség éri s a levegő, a mi a bor romlását okozhatná, nem szivárog a palaczkba. Ekként a bort hosszabb ideig el lehet tartani, megjegyezzük azonban, hogy hosszabb ideig való tartásra csak *teljesen érett, ó borok alkalmasak.* (Szövetkezés.)

Különfélék.

Eljegyzés. Miklós Károly, Coburg hercegi ordőr Puztamezőről, május 8-án eljegyezte Taliák Terkát Királyhegyalján.

Vadorzó elfogása. Zsigó Gyula uradalmi főerdőr, a környék egyik leghíresebb vadorzóját: Popovits Gli-gor orvadászt vadászat közben elfogta.

Nyugdíjbiztosítás kiterjesztése. Az ipari munkások biztosító intézményének törvényhozási tárgyalása alkalmával az országgyűlés mindkét háza annak idején oly értelmű határozatot hozott, mely feladatává tette a kormánynak a gazdasági munkások biztosító intézményének további kiépítését.

Tudomásunk szerint mozgalom indult meg, hogy az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárra vonatkozó két törvény az eddigi tapasztalatok alapján megfelelően módosíttassék, illetve kiegészíttessék, főleg pedig hogy egy új, fokozatos nyugdíjesoport állíttassék fel.

A mostani nyugdíjbiztosításnak ugyanis két főakadálya van. Az egyik főakadály az, hogy ebbe a biztosításba a jelenlegi törvényes szabályok szerint csak 35 évesnél fiatalabb embereket lehet felvenni, a másik főakadálya az önkéntes nyugdíjbiztosítás elterjedésének pedig az, hogy csakis igazolt rokkantság esetére biztosít segélyt.

Többek között ezen bajokon óhajt segíteni Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei gazdasági egyesület legközelebb tartott igazgató választmányának azon az illetékes körök elfoglalt álláspontját is teljesen fedő határozata, melyben kimondotta, hogy a m. kir. földmivelésügyi kormányhoz felirat intézendő, hogy az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárról szóló törvények törvényhozási úton a következőkkel egészíttessenek ki: «Állíttassék fel önkéntes belépés mellett egy új nyugdíjesoport, melybe a belépés nyíttassék meg ne csak a 35 éven aluli, hanem bárminő korúak előtt s a nyugdíj 10 évi tagság után ne csak igazolt rokkantság esetére, hanem a 65. életév betöltésére feltétlenül biztosíttassék. A tagsági díj évi 10 koronában, a felvételi díj pedig 1 koronában állapíttassék meg. A nyugdíj összege a tagsági évek számával emelkedjék és annak maximuma 40 évi tagság után 240 koronában, minimuma pedig, melyet a tag 10 évi tagság után érhet el, évi hatvan koronában állapíttassék meg. A tag halálakor hátrahagyott családja részére végkielégítésül a tagot tagsági

évei szerint megillető nyugdíj egy évi összege, 10 évi tagsági időn belül pedig a befizetett tagsági díjak fele adassék segélyképen.

A balesetbiztosítás az eddigi 400 koronás haláleseti segély fentartása mellett a táppénz és rokkantsági segély nyújtása tekintetében az ipari munkások biztosításához hasonlóvá tétessék. E végből az 1 koronás napi táppénz ne legfeljebb 60 napig, hanem legfeljebb 70 napig adassék, a rokkantsági segély pedig teljes munkaképtelenség esetére az eddigi évi 120 korona helyett évi 240 koronában, részleges munkaképtelenség esetére pedig a fogyatkozás mértéke szerint ez összeg megfelelő százalékában állapíttassék meg.»

Nyugdíjbiztosítás. Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál, Bodenbüchler István, Roncske-vics Tivadar, Bedő Ferencz és Tauber Libor járási erdő-öröket a rendes tagok I. csoportjában nyugdíjra és balesetre, Hlebadí András, Dinda András, Bálint József, Dlugi János, Jurán János és Pazsitay József járási erdő-öröket pedig túlkoros voltak miatt a rendes tagok IV. csoportjában 2-szeres tagsággal segélyre biztosította. Györffy Illés m. kir. közalapítványi erdőaltiszt önmagát a rendes tagok IV. csoportjában segélyre biztosította.

Zergeszakáll hamisítása. A zergeszakállnak a hamisítása nemcsak csalás, hanem a mellett még veszedelmes foglalkozás is, a mit a következő eset bizonyít: Egy bécsi zergeszakáll-hamisító műhelyben több munkás gyanús tünetek közt megbetegedett és meg is halt. Erre a hatósági közegek a zergeszakáll-hamisító műhelyeket éber figyelemmel kezdték kisérni s miután a megbetegedések ismételen előfordultak, egész rendszeres óvintézkedéseket tettek, hogy a munkások megbetegedésének elejét vegyék. Így elrendelték egyebek közt, hogy a gyárak, illetőleg műhelyek padlózatát időnkint bizonyos olajjal be kell kenni, hogy ez által a por képződését megakadályozzák; továbbá megfelelő számú mosó- és mosdókészüléket kellett készletben tartani; de főként arra ügyeltek, hogy a zergeszakáll hamisítására szolgáló nyers anyagot, tudniillik a lószórt, még használatba vétele előtt, elég hosszú ideig tartó főzés által a baktériumoktól megtisztítsák, vagyis fertőztelennítsék. Ezek s még sok más óvintézkedés a zergeszakáll-hamisítóknak természetesen nem igen tetszett s azért egyikük úgy vélte a hatósági ellenőrzést kijátszani, hogy bejelentette üzemének megszüntetését s azután a hamisítást titokban, a hatóság tudta és ellenőrzése nélkül folytatta. A titokzatosságnak szomorú következménye nem maradt el, mert rövid idő múlva a munkások közül többen megbetegedtek, sőt négy munkás a leggondosabb kórházi ápolás daczára meg is halt. A gyárost erre csalás miatt két hónapi börtönnel büntették.

Időjelzés. A «Meteor» június hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Június hó változási napjai 4—5—6—7—10—14—

15—18—22 és 30-ra esnek. Ezek közül legerősebb hatásúak a 4-iki, hűvös, szeles, csapadékos, a 7-iki csapadékos, a 15-iki viharos vagy zivataros, a 18-iki állandó, száraz, meleg, a 22-iki igen meleg jelleggel. Junius ezek szerint első felében változó, szeles, csapadékos, míg második felében meleg, száraz jellegű időjárást ígér, legfellebb a változási napok között helyenkint zivataros rövid esőket várhatunk. Junius 5, és 15-én, ha a Napon a foltok erősebben mutatkoznak, jégesőt kaphatunk, míg ha a foltok oly ritkák lesznek, mint jelenleg voltak, akkor csak helyenkint, legfellebb keskeny pásztákban jöhet gyenge jégverés a külső bolygók ezen együttállásának idején, vagy ezek hatáskörében.

A mult hó 19-ére Jupiter együttállásából kifolyólag jelzett lehülés nem következett be; ezen együttállás általában veszedelmesebb zivatart vagy vihart sem hozott és így ezen eddig legtöbb esetben félelmetes bajokat okozó együttállás nem vált be. Az időtájt vonult el a Halley üstökös a Nap előtt és volt Földközben. Vajjon ez a két erőhatás megsemmisítőleg befolyásolta-e egymást vagy nem? Az csak akkor lesz eldönthető, ha az üstökös már messze elhagyott minket.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetéségeit, hogy erdészeti állású létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke Gonosz Ferencz erdőőrt főerdőorré-, Korkes Szilárd I. oszt. erdőlegényt és Orbán Dénes I. oszt. segéderdőőrt erdőörökké-, Salamon András II. oszt. erdőlegényt I. oszt. erdőlegénynyé-, Pomp Sándor kerületi erdőőrt pedig I. oszt. segéderdőorré nevezte ki.

Hivatalos közlemények.

A m. kir. pénzügyminiszter úrnak 30,638/1909. számú, a pénzügyigazgatósághoz intézett elvi jelentőségű rendelete az

erdőszolgák szolgálati fegyvereinek megadóztatása tárgyában.

Az 1879. évi XXXI. t. cz. 38. §-a, az abban szabályozott hatósági eskü letételére jelentkező erdőöröktől a szakvizsga igazolását kifejezetten nem kívánja s mint ilyen minősítést ezen idézett szakasz utolsó bekezdése a magán birtokosok erdőreiktől egyáltalán nem kíván, a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 1906. évi 81,535/I-A-i. számú rendeletével megengedte, hogy a mely erdők jövedelme kizárólag szakvizsgázott erdőörök tartását meg nem bírja, ott az őrzést erdőszolgák is teljesíthessék s ezek hatósági esküt is tehessenek, s minthogy továbbá az erdőtörvény 40. §-a szerint a hatóságilag felesketett erdőörök, tekintet nélkül arra, vajjon a törvény 17. §-ában megnevezett vagy pedig magán erdőbirtokosok szolgálatában állanak-e s így tekintet nélkül arra is, hogy az erdőőri szakvizsgát le-

tették-e vagy sem, szolgálatukban közbiztonsági közegeknek tekintendők, nevezett miniszter úr 1908. évi 97,400. számú rendeletével megengedte azt is, hogy a hatóságilag felesketett erdőszolgák szolgálati fegyvert viselhessenek.

Az előrebocsátottak szerint tehát a szolgálati fegyver adómentességét nem a szakképzettség, hanem kizárólag a hatósági eskü állapítja meg, a felesketett erdőőri személyzetet kíségető felesketett erdőszolgák fegyverei annál is inkább adómenteseknek minősítendők, mert az 1883. évi XXIII. t. cz. 5. §-ának c) pontja a közbiztonsági közegek szolgálati fegyvereit amugy is adómenteseknek jelenti ki.

Budapest, 1909. április 8-án.

A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök helyett: *Désy* s. k. államtitkár.

A szomszéd fái.

A szomszédi viszonyból eredő vitás ügyeknek egyik leggyakrabban előforduló esetében érdekesen ítélkezett a budapesti királyi ítélőtábla 1909. évi jun. hó 30-án G. 220. sz. alatt. Közérdekű tartalmára való tekintetből az ítéletet mi is közöljük a következőkben.

Felperes keresetében azt adta elő, hogy szántóföldje szomszédos az alperes ingatlanával; a határon 400 m. hosszúságban akáczsövény van, a sövény fái a felperes szántóföldjének egy részét beárnyékolják s ennek következtében a földnek az a része nem terem.

Az eljárás folyamán a meghallgatott szakértők egyike véleménye alapján érvényesíteni kívánta a felperes azt a körülményt is, hogy a sövény azáltal is károsítólag hat, hogy a levegő járását gátolja. Kereseti kérelme az, hogy a bíróság az alperest a sövény és a fák eltávolítására kötelezze.

A felebbezési bíróság által az elsőbíróság ítéletéből egész terjedelmében elfogadott és a felperes által meg nem támadott tényállás szerint a sövény a peres feleknek 200—500 hold területű ingatlanai határáról 0.8 öl távolságra az alperes földjén húzódik 192 öl hosszúságban s a felperes földjéből 450 négyszögöl területet árnyékol be, a minek következtében ezen a területen a termés gabonaneműeknél 10—15 százalékkal, kapásnövényeknél pedig 20—25 százalékkal csökkent; megállapítást nyert továbbá az is, hogy a növény fái 20—40 évesek.

Habár a tényállás szerint a panaszolt sövény a felperes földjének termőképességét rontja, mégis a felebbezési bíróság nem sértett jogszabályt azáltal, hogy az elsőbíróság elutasító ítéletét helybenhagyta. Különböző tulajdonosok telkeinek szomszédos fekvése a tulajdonjognak szabad gyakorlatában mindkét félre nézve bizonyos korlátozásokat von maga után és ezeknek a korlátozásoknak a megállapításánál, a mennyiben tételes jogszabályok nincsenek, az érdeköszeütközés méltányos elintézése szükséges.

A törvényt pótló joggyakorlat szerint ha a tulajdonos a telkén változásokat tesz, főleg ha építkezéseket

vagy más berendezést létesít, gondoskodni tartozik, hogy abból a szomszédra kár ne származzék. A méltányossági szempont pedig arra vezethet, hogy más esetekben is a tulajdonos, a mennyiben nagyobb megterhelése nélkül lehetséges, ingatlana használatának másra káros behatását megszüntesse, vagy enyhítse. Nincs azonban törvényes gyakorlat, mely a tulajdonost eltiltaná attól, hogy telkén fákat vagy bokrokat ültessen, nem lehet tehát a tulajdonost a fák vagy bokrok kivágására kötelezni, azt pedig nem lehet megakadályozni, hogy a fa és bokor árnyékot vessen s a levegő járását gátolja. Ily ültetvényekkel szemben a szomszéd joga arra szorítkozik, hogy a gallyak és gyökerek átnyulását saját területén ne tölje meg.

A jelen esetben tehát ezeknél az okoknál fogva, de azért sem lehet a keresetnek helyt adni, mert a felperes nem azt követeli, hogy az alperes valamely új ültetéstől eltiltassék, hanem hosszabb idő óta fennálló állapot megváltoztatását kéri s mert a kár, a melyet a felperes szenved, sokkal kisebb annál, mely az alperesre hárulna, ha ültetvényének kiirtására köteleztetnék.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. B. Hitbizományi erdő tulajdonosa a községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről stb. szóló 1898. évi XIX. t.-cz. 1. §-ának f) pontja értelmében köteles erdejét vagy állami kezelésbe adni, vagy annak kezelésével az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában körülírt minősítéssel bíró «külön» erdőtisztet megbizni. Az állami kezelés kerükltsége Somogy megyében kataszteri holdanként 15-9-47-8 fillér között ingadozik. Azt, hogy e határok között mekkora különbség lesz a szóban forgó erdőbirtok megterhelve, első fokon a vármegye köz. erd. bizottsága határozza meg. Tekintve pedig azt, hogy a szóban forgó erdőbirtok, mint Ön írja, csak 1700 k. hold: még abban az esetben is, ha a legmagasabb kulcsesal lenne megterhelve, mindössze csak 812-60 korona évi kezelési költségei lennének. Nyilvánvaló tehát, hogy az állami kezelés sokkalta olcsóbb, mintha azt önálló erdőtiszt végezné.

B. S. Régi esendőrési fegyverek kaphatók: Huzellánál (Budapest, Váci-útea), Tiller Móránál (Bpest, Eskü-út). Zubek B.-nél (Bpest, Múzeum körút) s más fegyverkereskedőknél is. Kérjen árjegyzéket.

L. M. Bedő Albert «Az erdőör» vagy «Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben» című művét az Országos Erdészeti Egyesületnél — Budapest (V., Alkotmány-útea 6. szám) 6 koronáért rendelheti meg. Bérmentesítésre ezen felül még 55 fil. küldendő.

D. I. Szólavizet saját használatára házilag is készíthet. Erre a célra sodronnyal bevont különleges üvegek vannak forgalomban, a melyet bármely droguistánál megszerezhet s ott mindjárt használati utasítást is kap hozzá. Ha székhelyén ilyen üveget nem kapna, úgy Geittner és Rausch nagykereskedőnél (Budapest, VI., Andrásy-út 8. szám) rendelheti azt meg, honnan tájékozásul előbb kérjen árjegyzéket.

G. D. A magánuradalmi erdőörök, a magyar korona kivételével, ugyanazt az egyenruhát viselhetik a mit a kincstáriak.

S. M. A m. kir. belügyminiszter úrnak 1907. évi 33749. számú rendelete szerint: «Általános érvényű jogszabály az, hogy a fák és egyéb beültetett növények, mihelyt a talajban gyökeret vertek, az ingatlan alkatrészeivé válnak és ily minőségben a föld tulajdonosának tulajdonába mennek át, tekintet nélkül arra, hogy az ültetéskor kinek a tulajdonában voltak és hogy az ültető jó- vagy rosszhiszeműen járt-e el. Mivel pedig az 1871: LIII. t.-cz. 41. §-nak harmadik bekezdése értelmében a Észlekedési utak, utcák és közterek községi vagyont képeznek, ennél fogva az ily közterü-

letre kiültetett fák tulajdonjoga a fent megjelölt magánjogi szabály értelmében szintén a községé, minden tekintet nélkül az ültető személyére.»

Ebből következik, hogy abban az esetben, ha a fák az úthoz tartozó területen állanak, úgy önök a fákat jogtalanul használták. Azt kell tehát megállapítani, hogy a fák az úthoz tartozó területen, vagy pedig az önök birtokán állanak-e s a szerint a fák használatát, illetve tulajdonjoga vagy a községet, vagy önöket illeti meg.

E. I. A besztercebányai erdőgazgatóság kerületében a kincstári erdészeti orvosok, a reájuk vonatkozó szolgálati utasítás értelmében kötelesek nemcsak a kincstári erdészeti altiszteket, hanem azok családtagjait is ingyenes gyógykezelésben részesíteni. Az önök kerületében a kincstári erdészeti orvosokra vonatkozó szolgálati utasítást nem ismerjük s így a felvetett kérdésre nem tudunk feleletet adni. Kérdezősködjének ez iránt az erdőgondnokságnál, vagy felettes hivataluknál.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Csendőrviselt 31 éves nős, magán úton kitűnően szakvizsgázott **erdőaltiszt**, ki jelenleg is 2000 kat. hold erdőben működik, mint kezelő erdőaltiszt, megfelelő állást keres. Címe a kiadóhivatalban. (3.)

Kitűnően szakvizsgázott, mérési, rajzolósi, erdőművelési teendőkből jártas kincstári erdőrendezősnél alkalmazásban álló 25 éves egyén, magánuradalomnál állást keres.

Cím: «Uradalom» jelige. Ungvár. Főposta. (4.)

Kezelő-erdőőri állás. Intelligens, okleveles, kezelő-erdőör, ki a tót nyelvet bírja, f. évi november 1., esetleg október 1-re kerestetik. Csak nős egyének pályáznak. Fizetés: 800 korona készpénz, nyugdíj biztossággal, rét, legeltetés, kert és 2 hold föld használata, ruha, lakás, tüzelő. Esetleg megegyezés szerint. Cím a kiadóhivatalban tudandó meg. Bemutatandó bizonyítvány-másolatok nem küldetnek vissza. (II. 2.)

HIRDETÉSEK

Fehér Orpington keltető tyúktojás kapható válogatott törzsektől darabja 27 fillérért, Lőrincz István m. kir. főerdőörnél. Erdőbádony (Zólyom megye). (I. VI. 6.)

Uri ruhák készítéséhez való jó brünni posztót

legjutányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény megtekintésre bérmentve.

(2. VI. 1.)